

Sygn. akt II Ca 881/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 października 2014 r.

Sąd Okręgowy w Kielcach II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Barbara Dziewięcka

Sędziowie: SO Rafał Adameczyk

SO Teresa Strojnowska

Protokolant: sekretarz sądowy Karolina Chrapkiewicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 8 października 2014 r. w Kielcach

sprawy z powództwa (...) S.A. w W.

przeciwko M. A., A. J.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Rejonowego w Kielcach

z dnia 21 maja 2013 r. sygn. VII C 117/10

oddala obie apelacje, zasądza od M. A. i A. J. solidarnie na rzecz (...) S.A. w W. kwotę 1 800,00 (jeden tysiąc osiemset) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego

Sygn. akt II Ca 881/14

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 21 maja 2014r. sygn. akt VII C 117/1 w sprawie z powództwa (...) S.A. w W. przeciwko M. A., A. J. i J. J. o zapłatę, Sąd Rejonowy w Kielcach zasądził solidarnie od pozwanych M. A., A. J. i J. J. kwotę 53,153,91 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 1 lutego 2010r. do dnia zapłaty (pkt I), oddalił powództwo w pozostałej części (pkt II), orzekł o kosztach procesu i sądowych (pkt III i IV).

Rozstrzygnięcie to sąd oparł na następujących ustaleniach:

Powód domagał się w pozwie zasądzenia solidarnie od pozwanych kwoty 56 068,45 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 8 grudnia 2009r. do dnia zapłaty z tytułu niedoboru, jaki powstał w związku z działalnością gospodarczą, prowadzoną przez pozwanego M. A., w ramach łączącej go z powodem umowy agencji sprzedaży, oraz kosztów procesu. Niedobór w kwocie 61 068,45 zł został stwierdzony podczas inwentaryzacji, dokonanej w dniach 9-10 listopada 2009r. przez upoważnionych pracowników powoda z udziałem pozwanego, który nie wnosił zastrzeżeń do przeprowadzonych czynności. Pozwany M. A. podpisał protokół oraz oświadczył, że zobowiązuje się spłacić zadłużenie w ratach. Na poczet stwierdzonego niedoboru wpłacił na rzecz powoda w dniu 12 listopada 2009r. kwotę 5 000,00 zł.

M. A. zawierając umowę, dla zabezpieczenia ewentualnych roszczeń wynikających z tej umowy wystawił weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową, poręczony przez pozwanych: A. J. i J. K. (k.20-23). Wobec nieuiszczenia zadłużenia, powód zgodnie z deklaracją wekslową wypełnił wystawiony weksel, nie określając terminu płatności, wezwał wystawcę weksla i poręczycieli do zapłaty, a następnie wystąpił do sądu, wskazując wypełniony weksel in blanco jako podstawę powództwa.

Sąd Rejonowy w Kielcach stwierdził brak podstaw do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym i wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym w dniu 18 grudnia 2009r. sygn. VII Nc 751/09, w którym nakazał pozwany: M. A., A. J. i J. K. aby solidarnie zapłacili na rzecz powoda żadaną w pozwie kwotę albo w ustawowo przewidzianym terminie wnieśli sprzeciw (k.23 - t.I).

Wszyscy pozwani wnieśli skutecznie sprzeciw od powyższego nakazu zapłaty, który zgodnie z art.505 §1 k.p.c. utracił moc.

Pozwani zarzucili, że powód nie wykazał, aby dostarczył do punktu sprzedaży prowadzonego przez M. A., taką ilość towaru, jaka została wykazana w protokole inwentaryzacji, że pracownicy powoda dopisywali ilość dostaw do raportów finansowych, przesyłanych przez M. A. powodowi. W tej sytuacji brak było podstaw do wypełnienia weksla in blanco, wystawionego przez M. A. i poręczonego przez pozostałych pozwanych tj. A. J. i J. K..

Powód w odpowiedzi na sprzeciwy wniesione przez pozwanych (k.83-85 – t.I) zaprzeczył aby taka sytuacja miała miejsce, w szczególności aby dochodziło do dopisywania ilości dostaw towaru do punktu sprzedaży prowadzonego przez pozwanego M. A., co potwierdza system księgowania poszczególnych dostaw. Inwentaryzacja została przeprowadzona przez upoważnionych pracowników w sposób fachowy i rzetelny. M. A. był obecny w czasie jej dokonywania, zapoznał się z protokołem, podpisał go, nie kwestionując przedstawionych wyliczeń, nie zgłaszając żadnych zastrzeżeń co do sposobu przeprowadzonej inwentaryzacji. Podpisując protokół, zobowiązał się jednocześnie do spłacenia całego zadłużenia w ratach. W rozliczeniu końcowym protokołu z inwentaryzacji kwotę niedoboru określono na 58 153,91 zł (k.107-110), Pozwany nie zaprzeczał wymienionych w protokole inwentaryzacji towarów w spisie z natury, zakwestionował natomiast stan ewidencyjny zapasu towarów.

Powód na rozprawie w dniu 15 lutego 2011r. (113 – t.I) ograniczył żądanie pozwu do kwoty 53 153,91 zł, w pozostałej części cofnął powództwo, na co pozwani wyrazili zgodę i sąd postanowieniem z dnia 15 lutego 2011r. umorzył postępowanie ponad kwotę 53 153,91 zł (k.111, – t.I),

Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego sąd ustalił, że M. A. zawarł z powodem w dniu 8 października 2008r. umowę agencji sprzedaży, której przedmiotem było świadczenie przez M. A. jako agenta usług handlowych na rzecz powoda poprzez zorganizowaną przez powoda i działającą w jego imieniu oraz na jego rzecz, sieć dystrybucyjną (okoliczność bezsporna). Na podstawie tej umowy M. A. w punkcie sprzedaży w K. przy ul.(...) prowadził sprzedaż detaliczną szerokiego asortymentu w postaci min. prasy, wydawnictw, losów, kart telefonicznych, znaczków, biletów, artykułów spożywczych i przemysłowych itp. Zgodnie z postanowieniami umowy towar powierzony agentowi stanowił własność powoda, zaś z chwilą przejęcia towaru przez agenta, agent za niego odpowiadał materialnie i ponosił odpowiedzialność za wszelkie niedobory i nadwyżki powstałe w okresie rozliczeniowym. Za wykonane usługi agent otrzymywał wynagrodzenie prowizyjne w wysokości procenta zrealizowanej sprzedaży w cenach netto za każdy miesiąc, na podstawie faktur wystawianych co miesiąc. Obowiązkiem agenta była ewidencja wszystkich transakcji sprzedaży w kasie fiskalnej, sporządzenie raportu kasowego na ostatni dzień miesiąca z uwzględnieniem rejestru korekt.

Dla zabezpieczenia wiarygodności powoda, M. A. wystawił weksel in blanco, poręczony przez A. J. i J. K.. Zarówno wystawca weksla jak i jego poręczyciele podpisali weksel oraz deklarację wekslową (k.20-22 – t.I). Pozwany M. A. przyjmując towar, na dowodach dostawy, potwierdzał przyjęcie towaru, dwa razy w miesiącu sporządzał w trzech egzemplarzach raporty obrotu, gdzie w rubryce „przychody” wykazywał dostawy towaru, w rubryce „rozchody” zapisywał sprzedaż wynikającą z kasy fiskalnej oraz zwrotów towarów i prasy według udokumentowania.

Wszystkie raporty były podpisane przez M. A.. Przekazywane raporty były następnie przez służby księgowe powoda, weryfikowane pod względem prawidłowości wykonanych operacji, kompletności. Następnie jeden z tych raportów był zwracany pozwanemu M. A.. Dzięki temu dysponował on danymi w zakresie rzeczywistego stanu zapasów przechodzących na następny okres jako stan początkowy. Posiadając te dokumenty miał rozeznanie w zakresie rzeczywistych przychodów i rozchodów towarów w poszczególnych okresach rozliczeniowych. M. A. nie zgłaszał zastrzeżeń do poszczególnych raportów w okresie objętym inwentaryzacją, przeprowadzoną w dnach 9 – 10 grudnia 2009r. przez upoważnionych pracowników powoda W. A. i I. K.. Komisja inwentaryzacyjna przeprowadziła spis z natury towarów znajdujących się w punkcie sprzedaży, prowadzonym przez M. A., celem porównania z wartością zapasów zapisanych w raportach, a następnie przeniesionych do ewidencji księgowej i stwierdziła niedobór w kwocie 58 153,91 zł. M. A. był obecny w czasie czynności inwentaryzacyjnych, nie zgłosił uwag i zastrzeżeń co do sposobu jej przeprowadzenia, do wyników rozliczenia finansowego tej inwentaryzacji, potwierdził własnoręcznym podpisem że wszystkie towary znajdujące się w punkcie sprzedaży zostały spisane oraz, że nie zna przyczyny powstałego niedoboru. Ponadto zobowiązał się do spłacenia w ratach powstałego niedoboru. W dniu 23 listopada 2009r. potwierdził własnoręcznym podpisem, że przyjmuje rozliczenie końcowe bez zastrzeżeń (k.110 – t.I). Jednocześnie upoważnił księgowość do potrącenia stwierdzonego niedoboru w wysokości 58 153,91 zł z przypadającego mu wynagrodzenia. Na poczet tego zadłużenia dokonał wpłaty kwoty 5 000,00 zł.

W związku ze stwierdzonym niedoborem i brakiem dalszych wpłat, powód wypełnił w dniu 30 listopada 2009r. weksel in blanco zgodnie z deklaracją wekslową, wpisując kwotę do zapłaty 56 487,81 zł, bez określenia terminu jej płatności (k.20 – t.I). Pismem z tego samego dnia t.j. 30 listopada 2009r. wezwał M. A. oraz poręczycieli A. J. i J. K. do zapłaty tej kwoty z tytułu niedoboru inwentaryzacyjnego w terminie 3 dni od daty doręczenia wezwania (k.16-18 – t.I), a następnie wobec nieuiszczenia żądanej należności, wystąpił z powództwem do sądu.

Powód przed wytoczeniem powództwa nie przedstawił oryginału weksla wystawcy weksla – M. A. ani jego poręczycielom – A. J. i J. K.. Możliwość zapoznania się z oryginałem weksla pozwani mieli, zdaniem powoda, po doręczeniu im odpisu nakazu w postępowaniu upominawczym wraz z odpisem pozwu oraz kserokopią weksla (wtedy to powstała możliwość zapoznania się z oryginałem weksla dołączonym do pozwu).

Przeciwko pozwanemu M. A. w sprawie II K 270/2011 przed Sądem Rejonowym w Kielcach toczyło się postępowanie karne pod zarzutem przywłaszczenia powierzonego mu mienia o wartości 58 153,91 zł na szkodę (...) S.A. w W.. W sprawie tej został przeprowadzony dowód z opinii biegłego z zakresu księgowości K. O. na okoliczność prawidłowości przeprowadzonej inwentaryzacji, wysokości powstałego niedoboru, która to opinia potwierdziła fakt i wysokość wystąpienia niedoboru, chociaż z punktu widzenia prawa karnego nie zostały spełnione wszystkie przesłanki z art.284 k.k., dlatego też M. A. został uniewinniony od tego zarzutu (k.462 akt II K 270/10, k.220 – t.I).

Nie wyłącza to jednak jego odpowiedzialności na podstawie łączącej strony umowy.

Sąd w niniejszej sprawie, na zgodny wniosek stron, dopuścił dowód z ustnej opinii biegłego z zakresu księgowości K. O. na okoliczność powstania niedoboru, jego wysokości oraz z pisemnej opinii przeprowadzonej w sprawie karnej sygn. akt II K 270/10 (k.172), (k.164-176 – t.I, k.286-287 – t.II)). Biegły potwierdził prawidłowość czynności w czasie inwentaryzacji kontrolnej, przeprowadzonej w dniach 9-10 listopada 2009r. potwierdził wysokość stwierdzonego wówczas niedoboru na kwotę 58 153,91 zł. W ocenie biegłego niedobór ujawniony podczas inwentaryzacji przeprowadzonej w dniach 9-10 listopada 2009r. w kwocie 58 153,91 zł ma potwierdzenie w analizowanej przez biegłego dokumentacji.

Wobec zakwestionowania przez pozwanego M. A. podpisu widniejącego pod protokołem inwentaryzacji, sąd dopuścił dowód z opinii biegłego z zakresu badań dokumentów W. P., który w opinii z dnia 8 sierpnia 2011r. stwierdził, że „podpis w protokole inwentaryzacji został nakreślony przez M. A. (k.183-188), powtórzył to biegły na rozprawie w dniu 8 maja 2012r. (k.262 – t.II). Ostatecznie pozwany M. A. na rozprawie w dniu 28 sierpnia 2012r. potwierdził, że widniejące w protokole inwentaryzacji podpisy są przez niego złożone (k.282 – t.II). Żadna z tych opinii nie została zakwestionowana przez powoda lub pozwanych.

W tak ustalonym stanie faktycznym, po rozpoznaniu wszystkich zarzutów zgłoszonych przez pozwanych zarówno co do samego weksla, jak też i zobowiązania wynikającego z zawartej umowy oraz wysokości niedoboru ujawnionego podczas inwentaryzacji dokonanej w dniach 9-10 listopada 2009r., Sąd Rejonowy uznał, że powództwo jest uzasadnione zarówno w świetle prawa wekslowego, jak też zobowiązania wynikającego z zawartej umowy oraz powstałego niedoboru.

W szczególności przyjął, wbrew twierdzeniom pozwanych, że powód był uprawniony do wypełnienia weksla na kwotę 53 153,91 zł, ponieważ była to kwota niedoboru wynikająca z inwentaryzacji kontrolnej dokonanej w dniach 9-10 listopada 2009r. a wynikała ona z działalności pozwanego M. A. na podstawie zawartej z powodem umowy z dnia 8 października 2008r. Pozwany M. A. dla zabezpieczenia wiarygodności powoda wnikających z tej umowy wystawił weksel in blanco, który został poręczony przez poręczycieli A. J. i J. K.. W deklaracji wekslowej zarówno wystawca weksla M. A. jak i jego poręczyciele A. J. i J. K., upoważnili powoda do wypełnienia weksla in blanco na sumę wekslową odpowiadającą wysokości pełnego zadłużenia powstałego w związku z realizacją umowy agencji sprzedaży z dnia 8 października 2008r. wraz z opłatami i odsetkami, a to w celu zagwarantowania spłaty ewentualnego zadłużenia i zaległości wynikłych na tle realizacji tej umowy.

Weksel, na podstawie którego powód dochodzi zapłaty kwoty 53 153,91 zł, jest weksel gwarancyjnym. Wystawiony został przez M. A. i poręczony przez poręczycieli A. J. i J. K. na zabezpieczenie roszczenia z umowy z dnia 8 października 2008r., która M. A. zawarł z powodem.

Po wniesieniu sprzeciwu od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym, strony już na płaszczyźnie stosunków prawa cywilnego, zgłaszały zarzuty wobec umowy z dnia 8 października 2008r., jako źródła dochodzonego przez powoda roszczenia cywilno-prawnego, do sposobów i wyników przeprowadzonej w dniach 9-10 listopada 2009r. inwentaryzacji kontrolnej.

Pozwani zakwestionowali zasadność stwierdzonego niedoboru, jego wysokość, czego jednak nie wykazali. W szczególności M. A. nie udowodnił, aby korekty do wyliczeń przedstawianych w raportach były nieprawdziwe, że sygnalizował by w toku współpracy występowały jakieś nieprawidłowości. Otrzymując na bieżąco jeden z trzech egzemplarzy sporządzanych przez siebie raportów, miał na bieżąco informacje o tym, jaki jest stan ewidencyjny a jaki jest stan zapasów. Jako nieudowodniony sąd uznał zarzut M. A., iż podpisując protokół nie znał wyniku rozliczenia wstępnego. Były to jedynie twierdzenia samego pozwanego, stojące w sprzeczności z zeznaniami świadków sporządzających inwentaryzację, spisujących protokół: I. K., W. A.. Jednoznaczne wnioski wskazane w opinii biegłego z zakresu rachunkowości K. O. – sąd podzielił w całości, podobnie też w odniesieniu do opinii biegłego z zakresu badania dokumentów W. P..

Jako zasadne sąd uznał żądanie zasądzenia kwoty 53 153,91 zł wobec zapłacenia przez M. A. na poczet zadłużenia kwoty 5 000,00 zł z tym, że ustawowe odsetki należne były w ocenie sądu od dnia 1 lutego 2010r, a więc od daty doręczenia odpisu pozwu, z ta datą można przyjąć, że doszło do przedstawienia weksla pozwany, skoro w wekslu nie oznaczono terminu płatności. Według oświadczeń stron w toku procesu oraz dowodów doręczenia nakazu zapłaty wraz z odpisem pozwu i weksla, otrzymali je w okresie od 14 stycznia 2010r. do 1 lutego 2010r. Brak terminu płatności na wekslu nie powoduje jego nieważności, lecz ma takie znaczenie, iż jego płatność winna nastąpić po przedstawieniu (art.34, 102 prawa wekslowego). Z tego też powodu powództwo w pozostałej części zostało oddalone.

O kosztach procesu sąd orzekł na podstawie art.98 k.p.c., a o nieuiszczonych kosztach sądowych na podstawie art.113 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Apelację od tego wyroku wnieśli pozwani M. A., A. J. i J. K.. Apelacja pozwanej J. K. postanowieniem z dnia 20 marca 2014r. została odrzucona. Orzeczenie to jest prawomocne. Sąd Okręgowy w Kielcach postanowieniem z dnia 19 listopada 2013r. sygn. akt II Cz 239/14 oddalił zażalenie pozwanej J. K. na to rozstrzygnięcie. Pozwani M. A. i A. J. w swoich apelacjach zgłosili takie same zarzuty a mianowicie:

- błąd w ustaleniach faktycznych, polegający na przyjęciu przez sąd przedstawienia wypełnionego weksla in blanco pozwanym M. A., A. J. i J. K. poprzez przesłanie im kserokopii weksla wraz z odpisem pozwu zamiast przedstawienia oryginału weksla i przez to naruszenie art.34 prawa wekslowego przez niewłaściwe zastosowanie, polegające na braku przedstawienia pozwanym oryginału weksla,

- naruszenie art.98 k.c. (o kosztach procesu stanowi art.98 k.p.c.) poprzez błędne zastosowanie, polegające na obciążeniu pozwanych kosztami procesu, mimo, że są podstawy do częściowego zwolnienia od tych kosztów,

- naruszenie art.102 k.c. (o odstąpieniu od kosztów procesu stanowi art.102 k.p.c.) przez brak zastosowania, polegającego na uwzględnienie szczególnego wypadku uwzględniającego całokształt sprawy.

Wystawiony przez pozwanego M. A. weksel in blanco nie określał terminu płatności, a zatem zgodnie z art.34 prawa wekslowego powinien być przedstawiony pozwanym, czego powód jednak nie uczynił, dlatego też nie może być podstawą skutecznego żądania określonego w pozwie.

Powód walnie przyczynił się do powstania strat i niedoboru, ponieważ jako profesjonalista nie przeciwdziałał w porę, nie pomógł pozwanemu M. A. w wyjaśnieniu korekt albo też zaprzestania współpracy. Dlatego też niezasadne jest obciążenie pozwanych kosztami, od ponoszenia których powinni zostać zwolnieni.

Popierając swoje apelacje wnieśli o zmianę punktu pierwszego wyroku (pkt I) w ten sposób aby zasądzić kwotę określoną w wyroku tylko od pozwanego M. A. i zwolnić od odpowiedzialności solidarnej A. J. i J. K. oraz zwolnić pozwanych od zapłaty kosztów sądowych w kwocie 487,35 zł i kosztów zastępstwa w wysokości 3 600,00 zł.

Powód w odpowiedzi na apelacje wniósł o ich oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych. Wskazał, że ustalenia sądu i instancji są prawidłowe i nie ma w nich sprzeczności.

Nie został także naruszony art.34 prawa wekslowego. Nie jest bowiem konieczne fizyczne okazanie pozwanym oryginału weksla, lecz wystarcza samo stworzenie realnej możliwości zapoznania się z oryginałem tego dokumentu. Prawo wekslowe nie wymaga szczególnej formy, w jakiej dłużnik ma zapoznać się z oryginałem weksla, lecz aby miał zapewnioną realnie taką możliwość. Inne rozumienie przepisu art.34 prawa wekslowego czyniłoby niemożliwość zgłaszania żądań w oparciu o taki weksel w przypadku, gdy dłużnik zamieszkuje w innym mieście, kraju itp. W niniejszej sprawie pozwani otrzymali nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym wraz z odpisem pozwu oraz kserokopią oryginału weksla, który znajdował się w aktach sprawy. Mieli więc zagwarantowaną realnie możliwość zapoznania się z oryginałem tego dokumentu, lecz jak sami przyznali, nie uczynili tego przez cały czas trwania niniejszego procesu od momentu doręczenia im nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym wraz z odpisem pozwu, kserokopią weksla, co miało miejsce najpóźniej do dnia 31 stycznia 2014r. zaś wyrok został wydany w dniu 21 maja 2013r.

Nawet gdyby przyjąć, że nie nastąpiło skuteczne przedstawienie pozwanym oryginału weksla, to brak ten może jedynie rzutować na datę odsetek co sąd już uwzględnił w wyroku zasądzając odsetki od daty doręczenia pozwanym nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym wraz z odpisem pozwu i kserokopią weksla in blanco.

Nie są również uzasadnione zarzuty naruszenia art.98 k.p.c., bowiem sąd o kosztach procesu należnych powodowi orzekł zgodnie z obowiązującą zasadą odpowiedzialności za wynik procesu oraz zasadą kosztów niezbędnych i celowych. Skoro roszczenie powoda zostało uwzględnione niemal w całości, sąd orzekł odmiennie jedynie w zakresie daty początkowej należnych odsetek, brak było więc podstaw do, jak to określili pozwani „częściowego zwolnienia ich od kosztów procesu”.

Nie został też naruszony przez sąd art.102 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Nie miał w niniejszej sprawie żaden szczególny przypadek, który uzasadniałby odstąpienie od obciążenia pozwanych od kosztów sądowych. Pozwany M. A. chociaż brał udział w inwentaryzacji, nie kwestionował jej przebiegu, wysokości wyliczonego niedoboru

i mimo deklaracji spłacenia zadłużenia w ratach poprzestał na dokonaniu jednej wpłaty w wysokości 5 000,00 zł, nie spełnił dobrowolnie świadczenia.

Solidarna odpowiedzialność pozwanych A. J. i J. K. jako poręczycieli weksla wystawionego przez pozwanego M. A. wynika z art.32 ust.1 prawa wekslowego, którzy odpowiadają, tak jak wystawca weksla zarówno co do zasady jak i co wysokości zakresu odpowiedzialności wystawcy weksla. A. J. i J. K. poręczyły weksel in blanco wystawiony przez M. A., podpisały też deklarację wekslową, zgodnie z którą weksel został następnie wypełniony przez powoda. Brak jest zatem podstaw do przyjęcia, że nie są zobowiązane solidarnie wspólnie z pozwanym M. A..

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja nie jest uzasadniona i nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Rejonowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, które Sąd Okręgowy przyjmuje za własne. Właściwie ustalone fakty zostały też niewadliwie ocenione pod względem prawnym.

Zarzuty apelacji odnoszące się do naruszenia prawa materialnego t.j. art.34 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. prawo wekslowe (Dz.U.Nr 37, poz.282 z 1936r.) koncentrowały się w zasadzie na jednej kwestii, a mianowicie na braku skutecznego przedstawienia pozwanym weksla.

W okolicznościach niniejszej sprawy powód dochodził należności z weksla in blanco, wystawionego w celu zabezpieczenia roszczenia wynikającego z zawartej z pozwanym M. A. w dniu 8 października 2008 r. umowy agencji sprzedaży. Weksel ten został poręczony przez pozwanych A. J. oraz J. K.. Podstawą odpowiedzialności tych pozwanych, jako poręczycieli wekslowych stanowi art.32 ustawy prawo wekslowe, zgodnie z którym poręczyciel wekslowy odpowiada tak samo, jak ten, za kogo poręczył. Odpowiedzialność pozwanego jako poręczyciela wekslowego ma charakter abstrakcyjny i bezwarunkowy, jest to odpowiedzialność samodzielna materialnie, niesubsydiarna, solidarna i w ograniczonym jedynie stopniu uzależniona od zobowiązania głównego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 24.11.2009 r. V CSK 129/09 oraz z dnia 13.02.2009 r. II CSK 452/08 a także z dnia 18.11.1970 r. I PR 407/70).

W następstwie wypełnienia weksla in blanco zgodnie z porozumieniem co do jego uzupełnienia (deklaracją wekslową) powstaje zobowiązanie wekslowe osoby podpisanej na wekslu o treści określonej w tekście powstałym na skutek wypełnienia.

Osoba, która wręczyła weksel in blanco może zarzucać jego odbiorcy niepowstanie zobowiązania o treści wyrażonej w wekslu, z powodu jego wypełnienia niezgodnie z porozumieniem.

Pozwani w toku postępowania przed Sądem Rejonowym nie wykazali, aby weksel został wypełniony przez powoda niezgodnie z deklaracją wekslową. W szczególności nie udało się im skutecznie zakwestionować wysokości kwoty wekslowej z tytułu kwot niedoboru stwierdzonych w inwentaryzacji kontrolnej dokonanej w dniach 9-10 listopada 2009 r. oraz tego, że podpis pod protokołem kontrolnym nie został nakreślony przez pozwanego M. A.. Ustalenia Sądu Rejonowego w tym zakresie dokonane w oparciu o dowody z opinii biegłych sądowych K. O. oraz W. P. nie były zresztą objęte zarzutem apelacyjnym.

Odnosząc się natomiast do zarzutu braku skutecznego przedstawienia weksla do zapłaty z tej przyczyny, że nie został on okazany pozwanym w oryginale, uznać należy go za chybiony.

Wymaga wskazania, że wynikający z art.34 ustawy prawo wekslowe wymóg przedstawienia weksla do zapłaty następuje również w sytuacji gdy posiadacz weksla umożliwi wystawcy weksla własnego zapoznanie się oryginałem weksla. Nie jest wymagane zatem fizyczne okazanie weksla dłużnikowi głównemu (poręczycielowi), lecz wystarczy stworzenie temu dłużnikowi realnej możliwości zapoznania się z oryginałem weksla (por. wyr. SA w Poznaniu z dnia 4 grudnia 2006 r., sygn. akt VI ACA 518/06). Z przepisów prawa wekslowego nie wynika wymóg specjalnej formy czy

sposobu przedstawienia weksla do zapłaty. Istotne jest jedynie, żeby dłużnik miał możliwość zapoznania się z treścią weksla w celu sprawdzenia prawidłowości jego wypełnienia.

Pozwani otrzymawszy odpis pozwu wraz załącznikami, w tym kserokopią weksla, którego oryginał dołączono do pozwu, znajdujący się w aktach sprawy, mieli realną możliwość zapoznania się z treścią znajdującego się w aktach oryginału weksla, co czyni zarzut braku skutecznego okazania im weksla bezskutecznym. Przedstawienie weksla może bowiem nastąpić w postępowaniu sądowym, gdyż jego złożenie do akt sprawy umożliwia dłużnikom uzyskanie takich samych informacji jak przy okazaniu go przez jego posiadacza.

Niezależnie od powyższego wymaga wskazania, że nawet brak skutecznego przedstawienia weksla do zapłaty nie sprawia, że jego posiadacz traci prawo do żądania zapłaty sumy wekslowej od akceptanta i wystawcy weksla własnego, którego odpowiedzialność, według art.104 prawa wekslowego, jest taka sama jak akceptanta oraz poręczycieli. Odpowiedzialność wystawcy weksla i poręczyciela nie zależy bowiem od dokonania czynności zachowawczych przewidzianych przez prawo wekslowe (np. wyr. SN z dnia 21 października 1998 r., wyr. SN z dnia 6 czerwca 2002 r., I CKN 738/00). Przedstawienie weksla do zapłaty nie jest zatem warunkiem powstania roszczenia wekslowego. Roszczenie wekslowe powstaje już z chwilą złożenia podpisu na wekslu. Zarówno wystawca weksla własnego jak i podmiot poręczający za wystawcę odpowiadają na podstawie weksla, nawet jeśli nie przedstawiono im tego weksla w terminie do zapłaty (por. post. SN z dnia 22 lutego 1968 r., ICZ 115/67).

Nieprzedstawienie weksla jedynie powoduje, iż posiadacz weksla przedstawiając weksel do zapłaty nie może żądać zapłaty należności ubocznych (odsetek za zwłokę) za okres poprzedzający okazanie weksla. Należności te bowiem przysługują dopiero, gdy główny dłużnik wekslowy popadnie w zwłokę, tj. odmówi zapłaty przy przedstawieniu mu weksla. Ponadto nieprzedstawienie weksla w stosunku do jego wystawcy ma ten skutek, że może on złożyć sumę wekslową do depozytu sądowego na koszt i niebezpieczeństwo posiadacza weksla (art.42 prawa wekslowego).

Z tych też względów Sąd Rejonowy zasądził odsetki za zwłokę od dnia 1 lutego 2014r. a więc od dnia kiedy już wszyscy pozwani otrzymali odpis pozwu wraz z kserokopią weksla oraz mieli realną możliwość zapoznania się z oryginałem weksla znajdującym się w aktach sprawy, czego jednak nie uczynili w toku całego postępowania.

Wbrew zarzutom skarżących prawidłowe jest również rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego o kosztach procesu.

W okolicznościach niniejszej sprawy Sąd Rejonowy zasadnie nie znalazł podstaw do zastosowania art.102 k.p.c., bowiem nie zachodzi szczególnie uzasadniony przypadek, który pozwoliłby na odstąpienie od obciążenia kosztami pozwanych, wbrew regule wynikającej z art.98 k.p.c. (zasada odpowiedzialności za wynik postępowania/procesu). Należy pamiętać, iż stosowanie normy z art.102 k.p.c. ma charakter wyjątkowy i musi uwzględniać całokształt okoliczności konkretnej sprawy. Stan majątkowy – na co próbują zwrócić uwagę skarżący – nie może być decydujący, sam przez się, bez oceniania go przez pryzmat innych przesłanek. W niniejszej sprawie brak jest natomiast jakichkolwiek innych okoliczności, które łącznie z trudną sytuacją ekonomiczną pozwanych, na którą się powołują, mogłyby wypełniać znamiona wypadku szczególnie uzasadnionego. W szczególności zastosowania powyższego przepisu nie uzasadniają fakty związane z przebiegiem procesu, jak również podnoszona przez pozwanych okoliczność, iż powód sam przyczynił się swoim postępowaniem do powstania strat z tytułu niedoboru, gdyż nie podjął odpowiednio wcześniej żadnych czynności by im zapobiec. Nie może ująć uwadze fakt, iż to pozwany M. A. jest odpowiedzialny za niedobory powstałe w związku z prowadzeniem działalności gospodarczej, a wiedzę o nich powód powziął dopiero podczas inwentaryzacji dokonanej w dniach 9-10 listopada 2009r. i z protokołu z tej czynności. Pozwany, mimo początkowych deklaracji o dobrowolnej spłacie zadłużenia, następnie uchylał się od dobrowolnego spełnienia świadczenia, zmuszając powoda do wystąpienia na drogę sądową i narażając go na koszty związane z zainicjowanym postępowaniem.

Skoro pozwanych łączył stosunek solidarności biernej, zachodziła podstawa do obciążenia ich solidarnie kosztami procesu, których wysokość nie była przez skarżących kwestionowana.

W świetle przedstawionych okoliczności apelacje pozwanych M. A. oraz A. J. i zarzuty w nich zawarte okazały się bezzasadne, podlegały więc oddaleniu.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art.385 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na mocy art.98 k.p.c. Na koszty te w kwocie 1 800,00 zł złożyło się wynagrodzenie reprezentującego powoda w tym postępowaniu pełnomocnika - r.pr. J. M., w wysokości ustalonej w oparciu o §6 pkt 6 w zw. z §12 ust.1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz.U. z 2013r., poz.490).

SSO T.Strojnowska SSO B.Dziewięcka SSO R.Adamczyk